

Vimmerby kommun
kommun@vimmerby.se

Beslut efter uppföljning för grundskola

efter tillsyn i Astrid Lindgrens skola 7-9
i Vimmerby kommun

Uppföljning av tillsyn i Astrid Lindgrens skola 7-9

Skolinspektionen genomförde tillsyn av Vimmerby kommun under våren 2018. Skolinspektionen fattade den 8 maj 2018 beslut efter tillsyn för Astrid Lindgrens skola 7-9. Skolinspektionen har nu gjort en uppföljning av de brister som framkom i detta beslut. Utredningen i uppföljningen omfattar dels redovisning från Vimmerby kommun, dels information som Skolinspektionen inhämtat vid besök den 8 och 20-21 november 2018. Vid besöket genomfördes intervjuer med rektorn, samordnare och förstelärare, lärare, elevhälsan samt elever. Det genomfördes även lektionsobservationer.

Skolinspektionens beslut

Vid uppföljning av tidigare beslut konstaterar Skolinspektionen att huvudmannen inte avhjälp samtliga påtalade brister. Skolinspektionen förutsätter att huvudmannen skyndsamt vidtar åtgärder för att avhjälpa de brister som kvarstår.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Föreläggande vid vite

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 och 27 §§ skollagen (2010:800) Vimmerby kommun att vid vite av 100 000 kr senast den 30 augusti 2019 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Om Vimmerby kommun inte följer detta föreläggande kan Skolinspektionen ansöka hos förvaltningsrätten om utdömmande av vitet.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Vimmerby kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Ansvariga på skolan ger eleven skyndsamt stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, om eleven riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. (3 kap. 5 a § skollagen)

- Ansvariga på skolan utreder elevens behov av särskilt stöd skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska ha möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)

Åtgärder

- Rektorn ska se till att elever i behov av studiehundledning på modersmål i form av extra anpassningar ges sådant stöd. Rektorn ska även se till att elevens behov av särskilt stöd i form av studiehundledning på modersmål skyndsamt utreds, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt för att eleven ska nå de kunskapskrav som minst ska uppnås.

Motivering till bedömning av brist

Studiehundledning på modersmålet

Skolinspektionen bedömer att Astrid Lindgrens skola alltjämt brister i arbetet med se till att elever i behov av studiehundledning på modersmålet i form av extra anpassning ges sådant stöd. Vidare bedömer Skolinspektionen att det finns brister i arbetet med att anmäla och skyndsamt utreda elevens eventuella behov av studiehundledning på modersmålet i form av särskilt stöd. Utredningen visar att skolenheten numera har förankrade och implementerade rutiner för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd men att rutinerna inte innefattar studiehundledning på modersmålet. Detta medför att elever i behov av studiehundledning på modersmålet i form av extra anpassningar riskerar att inte ges sådant stöd och att behovet av särskilt stöd inte skyndsamt utreds för samtliga elever som borde utredas, vilket påverkar elevernas möjligheter att utvecklas och nå kunskapskraven.

Av skollagen framgår att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska eleven skyndsamt ges stöd i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen.

Av skollagen framgår vidare att om det kan befaras att eleven, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd skyndsamt utreds. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Om en

utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd, ska han eller hon ges sådant stöd.

Av Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2016:2, s. 16 f) med kommentarer om utbildning för nyanlända elever framgår att det är rektorn som ansvarar för att ge lärare och övrig skolpersonal på skolenheten förutsättningar för arbetet med nyanlända elever. Rektorn ansvarar också för att fördela resurser med utgångspunkt i elevernas olika förutsättningar och behov. Ibland är det inte tillräckligt att omprioritera resurserna på skolenheten utan rektorn kan även behöva begära mer resurser av huvudmannen. Då kan huvudmannen behöva skjuta till extra resurser för att skolenheterna ska kunna leva upp till bestämmelserna i författningarna. Huvudmannen kan i förekommande fall också behöva samordna resurserna mellan skolenheterna för att på så sätt underlätta ett samarbete, till exempel genom fjärrundervisning.

Utredningen visar att det saknas tydliga och förankrade rutiner i arbetet med studiehandledning på modersmålet. Av intervju med rektorn, lärare och representanter för elevhälsan framgår att det finns en tydlig arbetsgång för arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd. Rektorn följer även regelbundet upp att extra anpassningar blir dokumenterade i enlighet med de rutiner som finns framtagna vid skolenheten. Av intervju med förstelärare och samordnare framgår att det finns samordnare i samtliga arbetslag och att deras uppgift är att säkerställa att lärare och övrig skolpersonal följer de framtagna rutinerna. Företrädare för elevhälsan uppger att det inte är helt säkert att elever i behov av studiehandledning omfattas av framtagna rutiner. I huvudmannens skriftliga rutiner, vilka Skolinspektionen tagit del av, anges inte vilka åtgärder lärare eller övrig skolpersonal bör vidta när det kan befaras att elever eventuellt kan ha behov av studiehandledning på modersmålet.

Studiehandledning på modersmålet utgår inte alltid från elevens behov och förutsättningar. Av intervju med rektorn och lärare framgår att elever i behov av studiehandledning på modersmålet utreds på samma sätt som övriga elever i behov av extra anpassningar och särskilt stöd men att det inte alltid finns studiehandledare avsatta för eleverna. Lärare, förstelärare och samordnare uppger att studiehandledare är kopplade till vissa elever och ämnen vilket får till följd att eleverna endast har studiehandledning i vissa ämnen, trots att eleverna också har behov av studiehandledning i övriga ämnen. I övriga ämnen får den undervisande läraren, istället för studiehandledning, arbeta med enkla begrepp för att försöka få eleven att följa med i undervisningen. Det är dock inte säkert att de elever som saknar studiehandledare når kunskapskraven. Av elevintervjuer framgår att det inte alltid finns lärare tillgängliga för elever som har behov av att få vissa delar av undervisningen förklarade på ett annat språk än svenska. Avslutningsvis uppger rektor, förstelärare och samordnare att

skolan inte använt sig av möjligheterna till fjärrundervisning. Rektorn har påtalat detta för huvudmannen men fått besked om att hålla budget.

Elever i behov av studiehundledning utreds inte alltid. Av intervju med rektorn och företrädare för elevhälsan framgår att elevhälsan, förutom att utgöra ett eget arbetslag, också sitter med i övriga arbets- och ämneslag. På så sätt kan elevhälsan följa upp elevernas eventuella behov av särskilt stöd. Den utredningen föregås alltid av att elevhälsan följer upp de extra anpassningar som den undervisande läraren prövat och dokumenterat. Varje vecka stämmer elevhälsan av med rektorn inför utredning av elevernas eventuella behov av särskilt stöd. Till utredningen finns en pedagogisk kartläggning som undervisande lärare upprättat. Elevhälsan kan sedan initiera en utredning utifrån den redovisning som läraren lämnat. En sådan utredning sker skyndsamt. Om elevens svårigheter att nå kunskapskraven istället beror på en social problematik är det elevhälsan som ansvarar för kartläggningen. Det är dock alltid rektorn som fattar beslut om elevens eventuella stödåtgärder. Av intervju med lärare och elevhälsa framgår att det finns elever i behov av studiehundledning som inte är utredda och som därmed riskerar att inte nå kunskapskraven. Det framgår vidare att det inte endast är den språkliga förmågan som eleverna saknar utan det skulle behöva göras en övergripande utredning för att ta reda på elevernas behov av studiehundledning på modersmålet. Det uppges också att det finns elever som under lektioner inte kan förmedla sig språkligt på svenska men det är inte alltid så att de eleverna anmäls till ansvarig för vidare utredning.

Motivering till val av verktyg

Skolan har ett långtgående kompensatoriskt uppdrag där utbildningen ska ta hänsyn till elevernas olika förutsättningar och behov. Även om skolenheten har rutiner för extra anpassningar och särskilt stöd, visar utredningen att rutinerna inte omfattar studiehundledning på modersmålet. Bristen avseende att skolan saknar förankrade rutiner kring att ge extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen samt anmäla och utreda behov av särskilt stöd medför att elever i behov av studiehundledning på modersmålet riskerar att inte få det stöd som de har rätt till. Även om rektorn kan behöva begära mer resurser av huvudmannen, är det alltid rektorn som ansvarar för att fördela och omprioritera befintliga resurser på skolenheten. Den fördelningen ska ske med utgångspunkt i elevernas olika förutsättningar och behov. Det faktum att alla elever inte ges studiehundledning på modersmålet efter behov eller får sitt eventuella behov av särskilt stöd utrett påverkar elevernas kunskapsresultat negativt. Skolinspektionen bedömer att bristen är av sådan art att den allvarligt försvårar förutsättningarna för eleverna att nå målen för utbildningen och att

elevernas kunskapsutveckling allvarligt äventyras. Föreläggandet ska därför förenas med vite.

Avhjälpna brister i verksamheten

Undervisning och lärande

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Vimmerby kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Undervisningen innebär ett aktivt lärarstöd för eleverna. (3 kap. 3 § skollagen; 5 kap. 2 § skolförordningen; Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- I undervisningen tas hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. (1 kap. 4 § och 3 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Vimmerby kommun avhjälpit denna brist.

Motivering

Aktivt lärarstöd genom strukturerad undervisning

Skolinspektionen bedömer att eleverna ges ett aktivt lärarstöd genom strukturerad undervisning. Av intervjuer med rektorn och lärarna framgår att lärarna har ett gemensamt sätt att strukturera lektioner. Lärarna uppger att det handlar om att arbeta med tydlighet i lektionerna, exempelvis att mål för lektionen presenteras och att eleverna vet vad som förväntas av dem. Arbetssättet möjliggör för lärarna att hinna med att hjälpa eleverna. Rektorn säkerställer att eleverna ges ett aktivt lärarstöd genom strukturerad undervisning bland annat genom att genomföra lektionsobservationer och regelbundet stämma av detta med lärarna.

Lektionsobservationerna visar att lektionerna har en tydlig struktur där olika moment logiskt följer på varandra. Lektionerna är varierade och lärarna väver in mål och syfte med lektionerna i introduktionen eller vid annat tillfälle på ett naturligt sätt som eleverna kan ta till sig. Uppgiftsbeskrivningarna är tydliga och lärare motiverar elever under lektionerna, exempelvis med positiv förstärkning. När elevassistenter är med på en lektion finns en tydlig ansvarsfördelning mellan dem och läraren. Flera av lektionerna avslutas med

en koppling till kommande lektion och ett par av lektionerna avslutas med att eleverna får pröva vad de lärt sig.

Undervisningen anpassas efter elevernas behov och förutsättningar

Skolinspektionen bedömer att undervisningen anpassas efter elevernas behov och förutsättningar och att elever som lätt når kunskapskraven ges ledning och stimulans för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Av huvudmannens redovisning av vidtagna åtgärder, intervju med rektorn och representanter för elevhälsan och lärarna framgår att rektorn eller den av huvudmannen inhyrda konsulten följer upp samtliga lärares undervisning genom klassrumsbesök. Rektorn genomför därefter en kartläggning av lärarnas undervisning. Kartläggningen utgör grund för att anpassa undervisningen efter elevernas olika behov och förutsättningar. Lärare auskulterar också varandras undervisning. På ämneslagsträffar ger lärarna varandra råd om hur undervisningen kan organiseras för elever som behöver större utmaningar för att nå längre i sin kunskapsutveckling. Av intervjuerna framgår vidare att lärarna ges förutsättningar att organisera och planera undervisningen utifrån elevernas behov genom samverkan i arbetslagen och årskursvis samplanering. Även hur skolan har organiserat lärarresurserna och elevassistenter bidrar till lärarnas möjligheter att planera utifrån elevers behov. Läraren kan ge elevassistenter i uppdrag att hjälpa vissa elever för att läraren ska kunna hjälpa elever som lätt når kunskapskraven. Nästa lektion kan läraren göra det omvända, det vill säga låta elevassistenterna hjälpa den elevgruppen.

Bedömning och betygssättning

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Vimmerby kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Eleven och elevens vårdnadshavare informeras om elevens utveckling. (3 kap. 4 § och 10 kap. 12 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Vimmerby kommun avhjälpit denna brist.

Motivering

Skolinspektionen bedömer att elever och vårdnadshavare informeras om elevens kunskapsutveckling i tillräcklig utsträckning. Av inlämnad redovisning framgår att mentor regelbundet följer upp elevernas utvecklingsplaner. Elever har också möjlighet att diskutera med ämneslärare på vilket sätt de mer effektivt kan utvecklas mot kunskapskraven. Vårdnadshavare informeras

regelbundet via informationsbrev, föräldramöten, utvecklingssamtal och vid ytterligare behov om elevens kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn framgår att denna följer upp genomförda utvecklingssamtal för att på så sätt försäkra sig om att elever och vårdnadshavare informerats om elevens kunskapsutveckling. Detta bekräftas i intervjuer med lärare och elever.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Vimmerby kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Vimmerby kommun avhjälpit denna brist.

Motivering

Studiero

Skolinspektionen bedömer att utbildningen utformas så att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Av intervjuer med rektorn och lärare framgår att det bedrivs ett arbete med att strukturera undervisningen och anpassa den efter elevernas behov och förutsättningar. Av intervju med förstelärare och samordnare framgår att det görs uppföljningar bland eleverna för att inhämta deras uppfattning om huruvida lektionerna är strukturerade och följer den modell som skolenheten bestämt ska användas. Eleverna uppger att de flesta lektioner numera präglas av studiero men att studieron kan försämrats när eleverna har vikarier. Vidare framgår av intervjuer med rektor, elevhälsa och lärare att arbetslagen har omorganiserats för att effektivisera arbetet med studiero. Numera finns företrädare för elevhälsa och elevassistenter representerade i samtliga arbetslag vid skolenheten. Rektorn eller någon annan representant för skolledningen sitter också med under mötena. Den nya organisationsformen innebär att exempelvis studierelaterade frågor kan tas upp i samtliga arbetslag. Närvaro av elevassistenter och elevhälsa under mötena bidrar, enligt rektorn, härutöver till att resurser i form av elevassistenter snabbt kan omfördelas mellan lärare om behov uppstår.

Av lektionsobservationer framgår att det är arbetsro och i stort sett alla elever är uppmärksamma under genomgångar och fokuserade på arbetsuppgifterna. I de fall någon eller några elever inte har fokus på arbetet använder sig lärare och elevassistenter av olika strategier för att få eleverna fokuserade.

Kränkande behandling

Skolinspektionen bedömer att det bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling. Av inlämnad redovisning framgår att det finns en plan mot kränkande behandling för läsåret 2018/19. I planen finns en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Det finns också en redogörelse för vilka åtgärder som avses att påbörjas och genomföras under det kommande året och en redogörelse för hur förra årets planerade åtgärder har genomförts. Vidare finns en rutin för hur anmälan om uppgifter om kränkande behandling ska göras, vilken lärarna uppger att de följer. Av intervju med rektorn framgår att rutinen för hur kränkningar anmäls, utreds och följs upp är förankrad hos all undervisande personal och att anmälningarna följs upp av rektorn. Genom att rektorn är ute bland eleverna får hon vidare kännedom om enskild lärare inte följer rutinerna. Elever berättar att det skett en förändring till det bättre jämfört med föregående termin och att många lärare nu ingriper om de bevittnar kränkningar mellan elever. Företrädare för elevhälsan uppger att det under höstterminen inträffat en hotfull situation mellan elever, men att rektorn kunde hantera situationen väl genom att följa framtagna rutiner. Av Skolinspektionens observationer framgår att det är en synlig vuxennärvaro i gemensamma utrymmen och att vuxna ingrep och avstyrde bråk mellan elever när sådana uppstod.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterade i tidigare beslut att Vimmerby kommun inte uppfyllde författningskraven avseende att:

- Lärarna vid skolenheten samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. (Lgr 11, 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper)
- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Det har vid uppföljningen av tillsynen inte framkommit annat än att Vimmerby kommun avhjälpit dessa brister.

*Motivering**Samverkan*

Skolinspektionen bedömer att lärarna vid Astrid Lindgrens skola samverkar med varandra i arbetet med att nå utbildningsmålen. Av intervju med rektorn framgår att samtliga arbets- och ämneslag har omorganiserats och att det sker uppföljning av undervisningen i syfte att säkerställa att lärarna samverkar med varandra. Omorganisationen har enligt rektorn bidragit till att lärare diskuterar undervisning över "ämnesgränserna". Vidare uppger lärare att samordnare och representanter för elevhälsan ingår i arbetslagen. Samordnarna har regelbundna avstämningar med rektorn och kan på sått ta upp undervisningsrelaterade frågor som arbetslagen önskar få besvarade. Elever och lärare ger under intervjuerna flera exempel på ämnesövergripande undervisning. Elevhälsans delaktighet i arbetslagen har enligt lärarna bidragit till en ökad möjlighet till samverkan mellan elevhälsa och lärare. Därigenom faller det sig naturligt för lärare att ta upp olika utmaningar med elevhälsa och övriga lärare.

Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande

Skolinspektionen bedömer att elevhälsans kompetenser används främst förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Av intervju med rektorn och representanter för elevhälsan framgår att elevhälsan är ett arbetslag och att samtliga professioner numera finns representerade i elevhälsan. På så sätt ges elevhälsan möjlighet att utveckla ett hälsofrämjande och förebyggande arbete vid skolenheten. Eftersom elevhälsan, förutom att utgöra ett eget arbetslag, också finns representerade i övriga arbetslag skapas förutsättningar att driva ett hälsofrämjande och förebyggande arbete. Det finns en framtagen ordning för elevhälsans arbete. Arbetsordningen, som Skolinspektionen tagit del av, beskriver vilka områden som elevhälsan ska arbeta med och vem som är ansvarig för själva genomförandet. Rektorn uppger att hon deltar i samtliga arbetslagsmöten och kan på så sätt försäkra sig om att utpekad ansvarig genomför de hälsofrämjande och förebyggande åtgärder som finns beskrivna i arbetsordningen.

Representanter för elevhälsan beskriver härutöver att det hälsofrämjande och förebyggande arbetet vid skolenheten utgått från de riskfaktorer som identifierats i skolenkäten. Eleverna bekräftar att de arbetat med normer och värden för att motverka främlingsfientlighet, vilket är ett av de områden som representanter för elevhälsan identifierat i skolenkäten.

I ärendets slutliga handläggning har avdelningschefen Maria Sundkvist, tf. avdelningsjuristen Stina Nilsson och juristen Helena Boson deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

X Tommy Lagergren

Biträdande generaldirektör

Signerat av: Tommy Lagergren

X Erik Ahlsén

Föredragande

Signerat av: Erik Ahlsén

Hur man överklagar, se bilaga 1

Bilagor

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Bilaga 1: Överklagandehänvisning

Skolinspektionens beslut om föreläggande med vite får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Överklagandet ställs till Förvaltningsrätten i Stockholm, men ska skickas eller lämnas till Skolinspektionen, Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping eller via mail till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se.

Överklagandet ska ha inkommit till Skolinspektionen inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet. Om klaganden är en part som företräder det allmänna ska överklagandet dock ha inkommit inom tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

I skrivelsen ska anges vilket beslut som överklagas och vilken ändring som önskas. De skäl som finns för ändring bör också anges. Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller dennes ombud.